

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

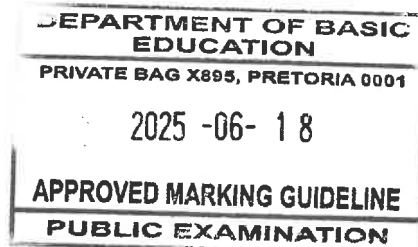
SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

MOTSHEGANONG/SEETEBOSIGO 2025

KAEDI YA GO TSHWAYA

MADUO: 80

Kaedi e ya go tshwaya e na le ditsebe di le 27.

Molekanyetsintle G.

18.06.2025
MOLEKANYETSINTLE
E AMOGETSWE

Molekanyetsintle

18.06.2025
MOLEKANYETSINTLE
E AMOGETSWE

Molekanyetsigare

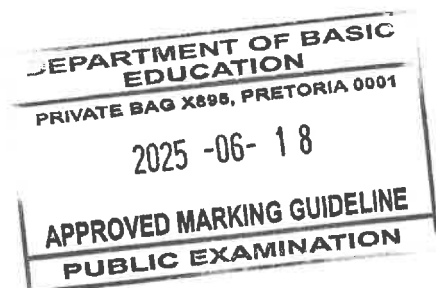
18.06.2025
MOLEKANYETSIGARE
E AMOGETSWE

KAROLO YA A: POKO**MELODI YA POKO – RM Ramagoshi****POTSO 1: POTSO YA TLHAMO**

ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 10 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

'LEBOKO LA MOTSE WA MOGWASE' – FS Khunou

- Selo se sentle e bile se kgatlhisa ke se se sa tshwaneng le tsaabosona ka tsela nngwe e e rileng. Se tlhaolegile, ga se sa maemo a tlwaelo. Motse wa Mogwase o itlhaotse.
- Motse wa Mogwase ga se motse fela o bitswa toropo, ka o le montle thata. O a gakgamatsa fa o o lebile.
- Mmoki o tlhagisa gore mokgwa o motse wa Mogwase o agegileng ka ona, o dira gore o dumele gore ga se motse ke toropo gonne matlo a ona a magolo. Se se supa fa o tlhaolegile.
- Mmoki o tlhagisa fa motse wa Mogwase o ikadile fa tlase ga dithaba tsa Bakgatla ba ga kgosi Pilane.
- Bontle jwa motse wa Mogwase o ka bo boga sentle mo mosong fa letsatsi le tlhaba. Motse o, o itlhaotse ka bontle jwa ona bo gapile monnawe mmoki e bile o gana go ya go disa dikgomo, o bolela fa ena a batla go ya Mogwase ka a lapolisitwe ke go batla leruo mo sekgweng.
- Ga se ena fela a gapilweng ke bontle jo le bana ba ba bantsi ba kwa Moruleng le bona ba rata go ya kwa Mogwase.
- Go ya kwa teng ba dirisa kgomo e ntsho/gategate. Bana fa ba ile teng ba tsamaya sebaka mo batsadi ba ba bonang fela maitseboa. Ke lefelo le le gakgamatsang, le le sa tlhaloganyegeng.
- Motse o wa Mogwase ke naga ya batho le dikolo, medumo le medungwana, naga ya mafelo a madirelo le molao.
- O itlhaotse ka bophepa jwa ona ka mmoki a o bona jaaka naga e e se nang sefatlhi kana molato.
- Motse o, ka tsela e o itlhaotseng ka yona, o gwetlha le mmoki go eletsa fa a ka bo a na le bokgoni jwa go kwala a bo a kwalela Rre Motsatsi kwa Mmabatho go mmotsolotsa ka ona. Motse wa Mogwase o montle.

[10]

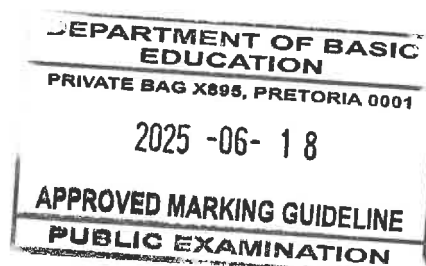
Molaohe G. R. Sebata

POTSO 2: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**'NTWA' – G Setlalekgosi**

- 2.1 Dintwa tse di farologaneng mo lefatsheng. (2)
- 2.2 Tlogelo – Go tlisa go kibakibela ka bonako ga mola wa leboko/go oketsa lebelo la moribo le morethetho wa leboko./
Poeletsomodumo – Go tlisa moutlwalo wa molodi o o rileng mo lebokong. (2)
- 2.3 Botlou ba kgalemele bojang go tlhola bo mela.
O tlhagisa fa botlou ba bua/ba kgalema. (2)
- 2.4 Ga go na ntwā, ba tsositse modumo fela. (2)
- 2.5 Le nthotloetsa go itse/go lemoga gore ga go na kwa go se nang ntwā teng/ le nthotloetsa go efoga go lwa/go se tlhole dintwa.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[10]**POTSO 3: (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)****'KGOSI RAMOTSHERE MOILOA' – LH Mogale**

- 3.1 Tlotlomatso ya bogatlhamelamasisi ba ga kgosi Ramotshere Moiloa. (2)
- 3.2 Mmoki o tlhoka mafoko/maina a tlotlomatso le thorisō a a ka godisang/bokang kgosi ka ona. (2)
- 3.3 Mmoelelo
Ke o lemogile ka polelo e e boelediwang mo bokhutlong jwa temana nngwe le nngwe. (2)
- 3.4 A boitumelo/tlotlomatso/thorisō – ka mmoki a itumelela le go tlotlomatsa/rorisā kgosi ka ditiro tsa gagwe tsa bogatlhamelamasisi.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 3.5 Le nthotloetsa go direla setšhaba ka natla/go emela/lwela batho ba ke ba eteletseng pele.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[10]

Mogale G. M. M. M. M. *M. M. M. M. M.* *M. M. M. M. M.*

POTSO 4: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**'SENGALAMOTSE (Exile)' – FS Khunou**

- 4.1 Motho yo o ngadileng legae/bagaabo. (2)
- 4.2 Ditiro ga di na badiri/ga go na yo o simololang/dirang ditiro. (2)
- 4.3 Poeletsomodumo – Go tlisa moutlwalo wa molodi o o rileng mo lebokong/ Tlogelo – Go tlisa go kibakibela ka bonako ga mola wa leboko/go oketsa lebelo lwa moribo le moretheto. (2)
- 4.4 A ye go faga ka lonao.
Kaediso (2)
- 4.5 A kutlobotlhoko – ka mmokiwa a ngadile kwa gaabo/a hularetse bagaabo.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[10]**LE****POKO E E SA TLHAOLWANG****POTSO 5: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE****'LA DITEKO' – AL Ralusi**

- 5.1 Letsatsi la diteko/ditlhatlhobo kwa sekolong. (2)
- 5.2 Barutwana ba botsa barutabana.
b/Barutwana ba botsa barutabana (2)
- 5.3 Ba a boifa kgotsa ba tshogile. (2)
- 5.4 A boitumelo ka ba ne ba ipaakanyeditse diteko/ditlhatlhobo/A letshogo gonne ba ne ba sa ipaakanyetsa diteko.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 5.5 Ke ithutile gore ke tshwanetse go ipaakanyetsa dilo nako e sa le teng.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[10]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 30**

Moleane G. M. Sebata

KAROLO YA B: PADI**POTSO 6: POTSO YA TLHAMO**

ELA TLHOKO: Mo tlamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tiro ya motlhatlhojwa.

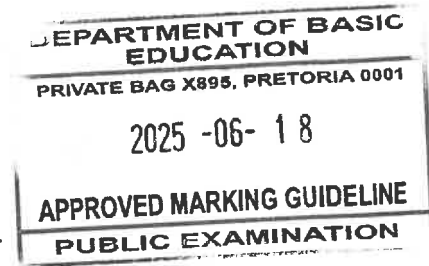
LEBA SEIPONE – Kabelo Kgatea

- Tshotlo ke maitemogelo a go tsholwa ka ditsela tse di sa amogeleseng e bile di sa itumedise. Kgatelelo ya ba bangwe ke go ikgatholosa ditshwanelo tsa botho mme e itsa motho go tlhagisa boena. Ke boammaaruri gore maitemogelo a, a baka ditlamorago tse di sa siamang.
- Motswagauteng o sotliwa gonne tshobotsi ya gagwe e sa tshwane le ya batho ba bangwe. O ne a farologana le bona ka ditebego le mmala mme se, se mo hutsafatsa e bile ka ditshwanelo tsa gagwe tsa botho di ne di gatakiwa. Kgatelelo le tshotlo tse, di mo baketse go se tshele ka phuthologo.
- Maitemogelo a, a ne a mo tshedisa ka go amega mo ntweng ka gale go leka go itshireletsa mabapi le ditebego tsa gagwe.
- Ditsala tsa gagwe di ne di sa mo amogele ka ntlha ya tshobotsi ya gagwe. Se, se ne se mo utlwiswa botlhoko ka ntlha ya fa a ne a batla go tshela le bona jaaka ngwana.
- Kgatelelo ya bosemorafe e bakela Motswagauteng go teketwa ke batho kwa Foreiborogo ka ntlha ya go thusa mapodisi go tshwara legodu le le neng le phamoletse mosadi wa mosweu sekgwama sa madi. Botshelo ba gagwe bo ne bo le mo kotsing gonne a ne a iphitlhela a disitswe ke lepodisi le a le boneng kwa ga Mokwepa. Se se mmakela go tshaba a sa bona kalafi e e botlalo.
- Motswagauteng o sotliwa ke setšhaba, tshotlo ya maikutlo le tlhaloganyo ka ba ne ba mmitsa ka maina a tshotlo jaaka 'letata', 'morwa', 'lekutwane', 'Rooijan' le 'lekgaladi'. Se se neng se mo utlwiswa botlhoko le go feta ke go kgobiwa ke bagaabo mo tekising e e neng e ya kwa Huhudi. Ba ne ba mo kgoba ba re letata ke letata le fa o ka le reng. Ditshotlo tse tsa mmakela go inyatsa le go ipelaela. A nna le bothata ba go se ikamogele.
- Mosala o ne a ipelaetsa gore Motswagauteng o tiile go mo tseela bojaboswa ka jalo a se mo amogele sentle a mo sotla. O ne a mo kgoba ka dipuo le ka lotso lwa gagwe. Kgatelelo le tshotlo e Mosala a e neileng Motswagauteng di tlisitse ditlamorago tsa go ngwega ga gagwe fa lapeng. O fetoga ngwana wa mebila mo a rakanang le mathata a a seng kana ka sepe gona.
- Motswagauteng o itemogetse kgatelelo ya ditshwanelo tsa thuto fa a ne a sa amogelwe kwa sekolong sa Foreiborogo ka ntlha ya mmala wa gagwe.
- Kwa sekolong Motswagauteng o welwa ke tshotlo le kgatelelo ya go digelwa mo godimo ga Sarkie. A lebagana le kgatelelo ya bosemorafe ya gore ena le motsadi wa gagwe ba sa bileliwe tsheko. Mogokgo le batsadi ba bana ba ne ba mo pega molato mo go neng go tserwe tshwetso ya gore a kobiwe.
- Ruri maitemogelo a kgatelelo le tshotlo ga a monate.

DEPARTMENT OF BASIC
EDUCATION
PRIVATE BAG X895, PRETORIA 0001
2025 -06- 18

[25]

Moloto G.

POTSO 7: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**LEBA SEIPONE – Kabelo Kgatea**

- 7.1 Kwa ga Mokwepa/kwa ntlong ya ga Mokwepa. (1)
- 7.2 Ke la gore o thobile kwa ga Mokwepa/o ne a ithaya a re lepodisi le tlaa mmona mme le mmusetse kwa ga Mokwepa. (2)
- 7.3 Ke mmaagwe/motsadi wa gagwe/Motswagauteng ke morwae. (1)
- 7.4 Go ngauga ga dikatse.
Go lela ga merubisi le maebarope. (2)
- 7.5 O ne apola diaparo tsa kwa ga Mokwepa mme a boela mo makgaseng a gagwe a a tshwanang le a basimane botlhe. (2)
- 7.6 Motswagauteng o ne a ngwega/tshaba legae. (2)
- 7.7 Ee o ne a tsaya kgato ya go nna le seabe mo go fediseng botlhokotsebe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.8 Lerato la gagwe mo go mosadimogolo ljelele le dira gore a itumelele go kopana le Motswagauteng le go mo tlhokomela jaaka ngwana wa gagwe. (2)
- 7.9 O ne a le mosetlhana/mosweu.
Matlho a le botala jwa legodimo/a le matala.
Moriri o ka re moetse wa pitse.
Nko e e motopo.
A le montle.
(Di le THARO fela.) (3)
- 7.10 Motswagauteng o ne a ile go neela bopaki kgatlhanong le lekoko la ga Mokwepa ka ditiro tse di maswe tsa bogwenegwene. (2)
- 7.11 Ee – ke ne ke tlaa mo amogela gonne ngwana mongwe le mongwe a na le tshwanelo ya go tsena sekolo/ke sa tshwanela go kgetholola barutwana ka mmala.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.12 Se mo susumeditse gore a ithate/a se batle go ipolaya/a rate botshelo.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.13 Nnyaya – ga go a siama gonne ditshotlo tse di ka dira gore motho a feleetse a inyatsa/a ipolaile/re tshwanetse gore re amogelane kgotsa re se sotlane ka dilo tse di seng mo taolong ya rona.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

Molosi S. Mphahlele *Phetla*

POTSO 8: POTSO YA TLHAMO**OMPHILE UMPHI MODISE – DPS Monyaise**

ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Tshotlo ke maitemogelo a go tsholwa ka ditsela tse di sa amogelesegeng e bile di sa itumedise. Kgatelelo ya ba bangwe ke go ikgatholosa ditshwanelo tsa botho mme e itsa motho go tlhagisa boena. Ke boammaaruri gore maitemogelo a, a baka ditlamorago tse di sa siamang.
- Motlalepule o sotliwa ke badiri ba kwa Doornfontein gonne o ne a ba gaisa ka bontle. O ne a farologana le bona ka ditebego mme se, se mo hutsafatsa e bile ditshwanelo tsa gagwe tsa bonno di a gatakiwa a ba a tshwanelwa ke go fuduga. Tshotlo e, ya dira gore a batle tiro gosele ntekwane o ya go tsena mo leganong la tau.
- Tshotlo ya ga Motlalepule e etegela fa a kopana le Thandi yo o neng a bona gore Motlalepule o mo gaisa ka bontle. Lefufa la ga Thandi le dira gore a mo rulaganyetse lekau la ditedu tsa katse le le neng la mmetelela. A itemogela tshotlako ya basadi.
- Motlalepule o lebagana le ditlamorago tsa go ima ngwana yo a sa mo rulaganyetsang ka gope ka ntlha ya kgatelelo ya ga Thandi le lekau la ditedu tsa katse.
- Se se ne sa dira gore a rwalele mmitlwa le setlhako, a sotlwe ke go lebagana le maikarabelo a go godisa ngwana morago ga go mo tshola. Kgatelelo ya go bona ngwana a sa ikaelela le botlhoki di mo pateletsa go mo isa kwa kgodisong, ka maitlhommo a go mo tsaya motlhang a kgonang go mo tlamela. A lebagana le ditlamorago tsa go kgaogana le morwae ka ntlha ya maemo a gagwe a itsholelo.
- Motlalepule o bona nyalo mme ba segofadiwa ka mosetsana, Mosidi. A sotlwa ke go sa itse gore a morwae o a tshela kgotsa jang, mme se sa mo itsa go itumelela lelapa le lešwa.
- Kgatelelo ya maikutlo a letlhologelelo la morwae ya mo sotla go fitlhelela a kopa mogatse gore ba ye go ithuela ngwana wa mosimane kwa legaeng la bana. Maitlhommo e le go ya go batla morwae.
- Kgatelelo e, ya mo pateletsa go tswa mo lelapeng ka metlha go batlana le morwae, a sa bolelele mogatse sephiri sa gagwe gore o na le ngwana wa leitibolo.
- Tshotlo ya sephiri e mmakela ditlamorago tsa go teiwa leina la madinalana ka a ne a patelesega go okomela bana ba basimane ba ba nang le tshobotsi ya ga Omphile ka fa morago ga ditsebe. Mmamosidi o retelelwa ke go fitlhelela maitlhommo a gagwe. Se, se mo koafatsa e bile o selwa a ole kwa mmileng.
- Ruri kgatelelo le tshotlo di tliša ditlamorago tse di sa itumediseng, MmaMosidi a felela a le kwa lebitleng.

DEPARTMENT OF BASIC
EDUCATION
PRIVATE BAG X895, PRETORIA 0001

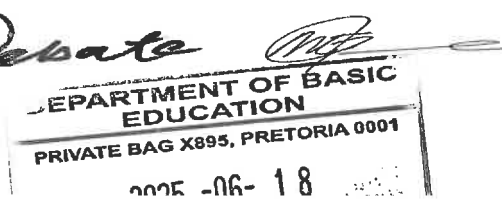
2025-06-18

[25]

Molase G. M. Rebate

POTSO 9: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**OMPHILE UMPHI MODISE – DPS Monyaise**

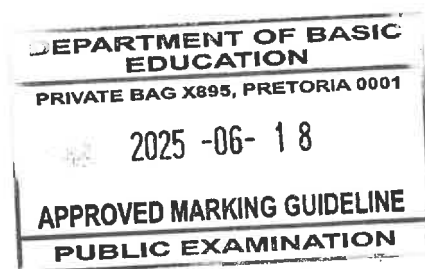
- 9.1 Kwa kgodisetsong/Legaeng la bana/Kwa Ikageleng. (1)
- 9.2 Motlalepule o ne a mo isa kwa go lona ka dilo di ne di sa mo tsamaele sentle/O ne a batla go mmaya koo go fitlhela a tla go ora iso la ga mmaagwe. (2)
- 9.3 Ke rraagwe yo a mo ithuetseng/ke rraagwe yo e seng wa madi. (1)
- 9.4 Matsha a a neng a tletse gotlhe e bile a le mo tlhoeng ya thaba. Ka letsatsi la Dikgakologo mouwane o thiba mo thabeng jaaka pula ya medupe. Ditlhare tsa megokare tse di neng di medile mo lobopong lwa melapo e e neng e fologa kwa thabeng, e le matsoketsoke. (3)
- 9.5 O ne a sa batle a itse ka ga ena gonne a ka tloga a fetola mogopolo. (2)
- 9.6 Nnyaya ga go a siama – ka go tlaa kgoreletsa go phuthologa ka fa lelapeng/ go tshepana go ka se nne teng/sephiri se a bolaya/lefoko le pelong ga le tshetse. Ee go siame – o tlaa tshaba gore o ya go mo tlogela/sephiri se ya go mo senyetsa lenyalo. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 9.7 Ke ka ntlha ya fa go ne go le leuba/ pula e sa ne. (2)
- 9.8 O ne a le mosesane. A le letlharapa/a le moleele. (2)
- 9.9 Ke fa a sa fitlhele ngwana wa gagwe wa maitibolo kwa a neng a mmeile teng/kwa kgodisetsong. (2)
- 9.10 Lerato la gagwe la nnete le dirile gore morwa wa ga Motlalepule a nnisege kwa Matile mme mmaagwe a se mo fitlhele kwa a mo tlogetseng teng mme se sa tsweletsa ditiragalo tsa patlo ya ngwana pele. (2)
- 9.11 Ke ne ke tlaa ba otlhaya ka go ba dirisa mo tshingwaneng motshegare otlhe/ke ne ke tlaa ba otlhaya ka go netefatsa gore ba phepafatsa dipaposi tsotlhe mo sekolong. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 9.12 O ntshusumetsa go dira ka natla bogolo jang fa ke neilwe tšhono ya bobedi mo botshelong/O ntshusumetsa gore ke se tse mo tseleng fa ke sa godiswe ke batsadi ba me ba madi/O ntshusumetsa gore ke utlwe le go rata bankgodisi. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 9.13 Ga go a siama gonne motho o tshwanetse go nna le lerapo la mokwatla gore a se itlogelele go diriswa ditiro tse di sa siamang. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

POTSO 10: POTSO YA TLHAMO**MASEGO – G Moka**

ELA TLHOKO: Mo tlamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Tshotlo ke maitemogelo a go tsholwa ka ditsela tse di sa amogelesegeng e bile di sa itumedise. Kgatelelo ya ba bangwe ke go ikgatholosa ditshwanelo tsa botho mme e itsa motho go tlhagisa boena. Ke boammaaruri gore maitemogelo a, a baka ditlamorago tse di sa siamang.
- Masego o itemogela go sotliwa ke bana ba sekolo sa Sedimosang ka ntlha ya botlhale jwa gagwe le go tlhoka. Sanah yo a neng a mo thusa ka madi, o gatelela ditshwanelo tsa gagwe ka go mo pateletsa go nwa bojalwa.
- Masego a ineela go kgotsofatsa Sannah ka go nwa bojalwa mme se sa mmakela go betelwa ke Ntsime. A itemogela tshotlako ya basadi mme a lebagana le ditlamorago tsa go ima.
- Kgatelelo ya ga Kgabo ya go busa ka tshaka mo lelapeng la gagwe e dira gore a tekete Masego a ntse a imile. Se sa latsa Masego kwa bookelong jwa Atteridgeville.
- Masego o nna ka fa tlase ga kgatelelo ya go batlana le tiro gore a kgone go tlamela morwae Sello mmogo le mmaagwe, ka polase ya Silkaatsnek e ne e jelwe ka molelo lorelore.
- Kwa tirong Masego o nna le kgatelelo ya go retelelwa ke go kopana le badiri ba baagisane ba ga Sol le Cathy ba ba dirang mo dikhitshining ka ba ne ba ileditswe e bile ba sa batle batho ba ka itse ka botshelo jwa bona.
- Masego o itemogela tshotlo ka mapodisi a a neng a batla dikgang ka bathapi ba gagwe Sol le Cathy. Ba ne ba mo tshwara ba mo isa kwa 'waar kamer'. A utlwisiwa botlhoko ke tshotlo eo.
- Kgatelelo le tshotlo ya bathapi ba ga Masego e feleletsa e mo ama ka gore ka tiro e ne ya fela gonne mapodisi a ne a fisa ntlo ya bona mme ba tshwanelwa ke go ya moseja ga mawatle. A tshwanelwa ke go batla tiro e nngwe.
- Masego o ratana le go nyalana le Vusi Mgoma mme ka ntlha ya kgatelelo ya dipolotiki o itemogela tshotlo ya mapodisi ka ba ne ba fedisa botshelo jwa ga mogatse ka go mo thunya.
- Ruri maitemogelo a kgatelelo le tshotlo ga a tlisa ditlamorago tse di seng monate.

[25]

Molase G. *[Signature]* *[Signature]*

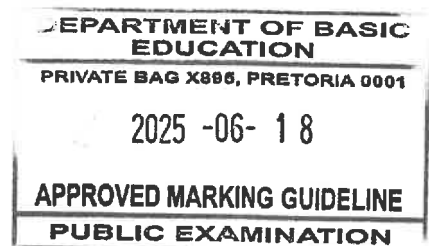
POTSO 11: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**MASEGO – G Mokae**

- 11.1 Kagong ya mapodisi/kwa sepodising. (1)
- 11.2 Mapodisi a ne a mo sotla ka ntlha ya go batla dikgang ka botshelo jwa ba ga Lazar ka ba ne ba ileditswe. (2)
- 11.3 Ke mosadi wa ga Sol/ke banyalani/ke monna le mosadi. (1)
- 11.4 Ba mo isitse kwa phaposing e e mo fulurung ya borobongwe mo kagong ya mapodisi e e telele.
Ba mmontshitse dipatsopatso tse dikhibidu tse di mo loboteng. (2)
- 11.5 O ne a se na bodulo morago ga gore ntlo le polase ya ba ga Jaarsveld e šwe lorelore. (2)
- 11.6 Nnyaya/ga go a siama – ka go tlaa mo kgoreletsa go phuthologa ka fa lapeng/ba ka nna mo kotsing/sephiri se a bolaya/lefoko le pelong ga le tshetse.
Ee/go siame – gone ba ne ba mo sireletsa mo dilong tse di sa mo ameng/ba ne batla gore a se iteege tsebe mo tirong. (2)
- 11.7 Go sa ikanyege/go nna matlhomantsi ga gagwe go dirile gore Vusi Mgoma a kgaogane le ena, a ratane le go nyalana le Masego mme se sa tswelletsa ditiragalo pele.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 11.8 O ne a le mosetlhana/a le mosweu.
A na le ditshegisabaeng tsa maratagolejwa.
Mmele o mosesanyane. (3)
- 11.9 Vusi o ne a mo tshepitsitse go boela gae thari, morago ga kopano le boeteledipele ba bana ba dikolo mo Alexandra.
Vusi o ne a bolailwe ke mapodisi. (2)
- 11.10 Rre Kgabo o ne a tshwarelwa polao ya Base Schalk/tlhotlheetso ya polao ya mosadi wa ga Base ka badiri ka ena ba ne ba fisa polase lorelore. (2)
- 11.11 E nthotloetsa gore ke se letle lemorago la tshotlego go ntiga mowa go se tsene sekolo/e nthotloetsa go ithuta thata gore ke nne mothosetšhabeng le fa ke godiswa ke motsadi a le mongwe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

Mokae G.

Debate

- 11.12 Ke ne ke ka rotloetsa Ntsime go tsaya maikarabelo a se a se dirileng/ke ne ke ka bitsa lekgotlatsamaiso la sekolo go dumelela Masego go tswelletsa dithuto tsa gagwe pele, ka a sa ima ka go rata.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 11.13 Ee go siame – ba ka nna kwa morago fa ba le mo tlhokomelong ya barutabana jaaka e le batsadi ba bona.
Nnyaya/ga go a siama – ba tshwanetse go nna ba le mo tlhokomelong ya barutabana ka dinako tsotlhe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
[25]

Moloto G. M. Rebate

POTSO 12: POTSO YA TLHAMO**NTLHOMOLE MMUTLWA – OM Lobelo**

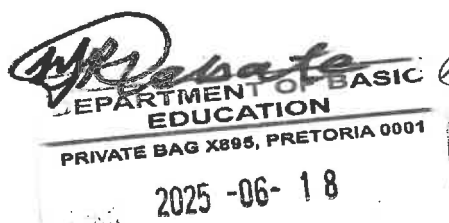
ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Tshotlo ke maitemogelo a go tsholwa ka ditsela tse di sa amogelesegeng e bile di sa itumedise. Kgatelelo ya ba bangwe ke go ikgatholosa ditshwanelo tsa botho mme e itsa motho go tlhagisa boena. Ke boammaaruri gore maitemogelo a, a baka ditlamorago tse di sa siamang.
- Kgori, rraagwe Matsetseleko, o gatelela ditshwanelo tsa morwae tsa thuto, ka go baya leoto la gagwe fa fatshe, a pateletsa morwae go mo loma serota fa ena a tlogela tiro ya bogotsamolelo kwa kgosing, ka ntlha ya bogodi.
- Tsela e, ya ga Kgori ya go busa ka tshaka mo lelapeng la gagwe, e tlisa kgatelelo mo go Matsetseleko ka a ne a sa dumelane le dikakanyo tsa ga rraagwe. E mo itsa go tlhagisa boena ka a ne a batla go tsweletsa dithuto morago ga marematlou. Mo go Kgori, mophato wa marematlou o ne o se botlhokwa go gaisa bogotsamolelo.
- Kgatelelo e, ya bakela Matsetseleko go inaya naga. A betsega ka mahube, a se na le fa e le peni ya lesidi go ka duela sepalangwa e bile a sa itse felo a go yang.
- Matsetseleko a lebagana le ditlamorago tsa go tlhoka dijo le maroko fa a goroga kwa Kgaladi.
- Kwa Kgaladi, Matsetseleko a nna le kgatelelo ya maikutlo a letlhologelelo la legae, batsadi le mokapelo wa gagwe.
- Kgatelelo ya tlhologanyo le maikutlo ka ntlha ya go tlogela Palesa mokapelo wa gagwe a sa mo laela, ya mmakela go iphitlha fa a ile go mmona kwa Dikhudung fa barutwana ba kwa Phiritshweu ba ne ba ile dikgaisanong kwa teng.
- Matsetseleko o sotlwa ke poifo ya go boela gae, ka a ne a tshaba kgatelelo ya ga rraagwe le banna ba lekgotla. Kgatelelo e, e mo itsa go ya go boloka rraagwe, mme se se mmakela difatshi le bomadimabe gonne a tlhokafetse a sa mo phuthololela pelo.
- Tshotlego ya ga Matsetseleko ga e khutle, gonne a ne a rakana le mathata fa dirukhutlhi di ne di mo pega mo koloing ya bogodu. Ba ne ba bona kotsi. Tshotlego e ya gagwe e kete ke ya leruri gonne bomadimabe bo tshela bo mo sala morago ka ntlha ya sefifi se se mo aparetseng gonne go se sepe se se tlaa siamang fa go se ope yo a mo amelang kgang ya loso lwa ga rraagwe.
- Kgatelelo ya ga rraagwe le fa a ithobaletse, e baka gore a tshwarwe, e nne mmelaelwa, a bo a ya kgolegelong gonne faele ya gagwe e fitlhetswe mo koloing ya ga Bra Boots.
- Ruri ditlamorago tsa kgatelelo le tshotlo ga di na maungo a a namatsang.

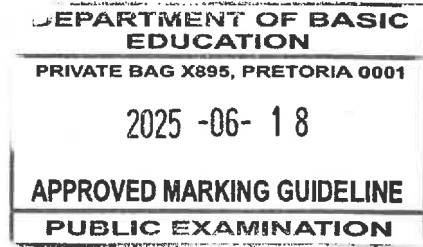
[25]

Molapo G.

Kwalololo e ileditsewe

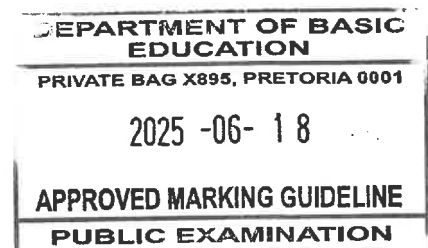
Phetla

POTSO 13: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**NTLHOMOLE MMUTLWA – OM Lobelo**

- 13.1 Kwa Thuto-Kgololo FET College. (1)
- 13.2 Ke go ya go batla Baagileng kwa Tshwane ka a ne a mo lobetse fa a tsamaya. (2)
- 13.3 Ke lekgarebe la ga Baagileng/ke baratani/ke bakapelo. (1)
- 13.4 O fitlhile a itatlhela mo metsing a tlhapa sešwa.
A itshasa dikongosi le dinkgisamonate.
A latlhela mosese wa gagwe o montle wa meletlo ya maitsiboa, ditlhako le diaparo tsa ka fa teng mo kgetsaneng.
(Di le PEDI fela.) (2)
- 13.5 O ne a ikemiseditse go ipala mabala a kgaka mo go Palesa, tsala ya ga Mmathapelo. (2)
- 13.6 Ee – o ne a sa itse gore Baagileng o mo lobetse ka maikaelelo/o ne a itse gore ga ba ke ba kgaogana/o ne a itse e le baratani.
Nnyaya – gonne o ne a sa itse maikaelelo a gagwe a go mo lobela/Baagileng o ne a sa batle Mmathapelo a itse jaanong ena o ntshitse sephiri. (2)
- 13.7 Bogagapa/bobusaesi – bo dira gore a pateletse Matsetseleko go tsaya tiro ya gagwe ya bogotsamolelo mme se sa tswelletsa ditiragalo pele ka Matsetseleko a ne a e gana a bo a ngwega. (2)
- 13.8 O ne a se na ditebego mo sefatlhegong/a le maswe.
Sefatlhego se tshwana le borotheo jo bo neng bo dirwa ka go gadikwa bo inotswe mo mafureng.
Sefatlhego se ne se tsutsubane ka ditedu tse di neng di le matoditodi.
Nko e le sephara e le totoma.
Matlho a le diroto.
Meno a na le bontsho mo makopanelong.
Mmele o montle.
A goletse kwa godimo ka mmele wa senatla.
Magetla a gagwe a le sephara a omile e kete a nare.
Tlhogo e ne e phatsima.
(Di le THARO fela.) (3)
- 13.9 Ke go bona Palesa mo thelebišeneng go twe sekolo sa bona se ya dikgaisanong tsa mmimo kwa Dikhudung/go bona sekolo sa Obakeng mo thelebišeneng go twe se ya dikgaisanong kwa Dikhudung/go bona mokapelo wa gagwe Palesa kwa dikgaisanong. (2)
- 13.10 E dirile gore Segonyamatlho a itsise ba Phiritshweu mme Kelogile a ye kgotlatshekelo, morago ba kopana mme Matsetseleko a boela gae. (2)

Moloko G. Mphahlele *Phetla*

- 13.11 Ke ne ke ka ya go bolelela batsadi ba me ka se Baagileng a se dirileng/ke ne ke ka mo tshwarisetsa kgatako ya ditshwanelo tsa botho. (2)
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.)
- 13.12 O ba susumeditse go lebala ka se se diragetseng mme ba thuse baithuti ba bangwe gore ba se wele mo seraing se se tshwanang le sa bona/ba lebale se se diragetseng mme ba tsibose ba bangwe ka bolwetse jwa HIV/AIDS. (2)
- 13.13 Ee go siame – kgosi le mosadi wa gagwe ba ne ba mo ikanya/ kgosi o ne a kaile fa a tlhaloganya merero eo sentle. (2)
Nnyaya ga go a siama – ka banna ba lekgotla ba sa bolo go dira le ena, e le baromiwa ba gagwe. [25]
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.)

Molase G. M. Rebate

DITLHANGWA TSA SETSO – G Leeuw le ba bangwe**POTSO 14: POTSO YA TLHAMO**

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tiro ya motlhatlhojwa.

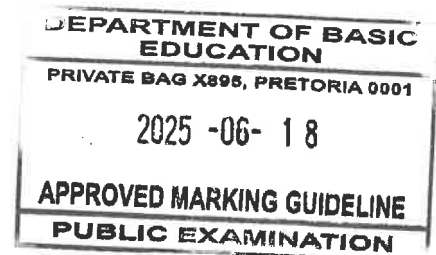
'Mmutla le Tholo' – CLS Thobega le G Litheko
Kgosi Modisakgomo Molelekwa Mabe' – FM Lesele

- Motho mongwe le mongwe o na le se a tlotliwang ka sona, e ka nna tshobotsi kana semelo sa gagwe. Seemo sa motho ga se sona fela se se ka bakelang motho tlotlo kgotsa nyatsego. Go nna monnye ga go reye gore o ka se kgone sepe. Se re se itemogela mo ditlhangweng tse di fa isong.
- Bakwadi ba ditlhangwa tse pedi tse ba atlegile mo go re bontsheng gore motho o na le se a se abetsweng gore a se dirise go iponela temogo e e rileng le fa a ka tswa a le monnye.
- Seno, se raya gore ga go tlhokege gore ba nne le mebele e mekima, e e siametseng dintwa. Tlhagiso e, e netefadiwa ke naane ya ga Mmutla le Tholo le leboko la ga Kgosi Mabe ka seane se se reng 'ga go tume di melala.
- Mmutla mo naaneng ya ga Mmutla le Tholo, ke phologolo e nnye, o dirisa matlhajana a gagwe go iponela tlotlo. Mmutla ka botlhale, o ne a loga leano la go dirisa Tholo go ntsha Dimo mo mokgweng wa go bogisa diphologolo tse dingwe. O ne a lopa Tholo go tlhaba Dimo ka dinaka tsa gagwe tse di bogale, ka a ne a boifiwa ke diphologolo tse dingwe.
- Ka Mmutla e ne e le letsipa, o kgonne go falodisa diphologolo tse dingwe mo dipharagobeng tse di neng di di lebane ntswa a le monnye mo go tsona ka mmele.
- Botlhale jwa ga Mmutla bo mo rotloetsa go leka go iphedisa ka go logela Tholo leano la boferefere le fa ba ne ba ntshana se se mo inong.
- Gape Mmutla o dirisa bofefo jwa gagwe go kgona go gata mmogo le Tholo go ya kwa go Dimo.
- Mmutla o lemoga Dimo kwa pejana, mme o raya Tholo a re a se ka a atamela gone fa Dimo a ka thanya mo borokong, a ka ba gaila botlhe ka nakonyana e khutshwane. Mmutla o dira jaana gore Tholo a se ka a mmona fa a thaisa Dimo ka motshitshi wa dinotshi, mme morago a boela kwa go ena.
- Mmutla o simolola go opela dipina tse di galefisang Dimo ka di kaya fa Tholo a sa mo tshabe, e bile a ka mo tlhaba ka dinaka tse di bogale.
- Ga tsoga ntwaga e e matlhomahibidu magareng ga Dimo le Tholo fa Mmutla ena a tswetse go opela dipina tse di gwetlhang ntwaga. Tholo o fosa Dimo ka lenaka, mme o tlhaba setlhare, Mmutla o rotola matlho fa a bona tiragalo e.
- Lenaka la ga Tholo le simolola go gola le go ithathelela ka Dimo le Mmutla. Dimo o makala thata fa Mmutla ena a tetesela go fetisa selekanyo. Mmutla ka matlhajana a gagwe o feleletsa a lomisitse Dimo ka dinotshe fa Tholo ena a bofeletswe ke lenaka la gagwe mo setlhareng.
- Mokwadi o dirisa diphologolo tse dinnye jaaka boMmutla go supa fa batho ba ba bokoa kgotsa ba ba nyatsegang ba ka dirisa botlhale le maano go itshireletsa mo go ba ba dikgoka.

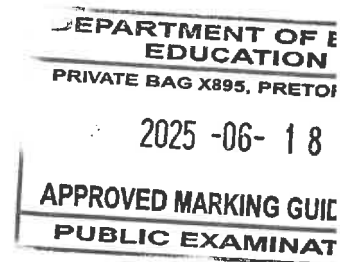
Molele G. Mabe *Phetla*

- Mmoki o godisa semelo sa ga kgosi Mabe gore le fa a le monnye ka seemo, fela ka semelo o a tlotlega. Kgosi Mabe o ne a nyatsega ka seemo sa gagwe mme a le bogale, a le bonako. Le fa a ne a goletse fa fatshe, o ne a tshabega jaaka mokwepa.
- Banna ba ne ba mmoifa lebaibai. Basadi ba ne ba mmoifa le go mo seba. Masiela ona a ne a lela fa a utlwa leina la gagwe le umakwa. O ne a sa tsose modumo mme a utlwala. Mokgwasa wa gagwe o ne o tshwana le wa tau le nkwe. Se, se re bontsha fa go sa tume di melala.
- Mmoki o godisa semelo sa ga kgosi Mabe gore le fa a le monnye ka seemo, fela o lemogiwa le go tlotliwa ka ntlha ya semelo sa gagwe.
- Motho ke motho ka ditiro e seng ka seemo fela. A ka tlotlwa le go lemogiwa le ka se a se kgonang.

[25]

Moloto G. M. Sebata

POTSO 15: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**DITLHANGWA TSA SETSO – GS Leeuw le ba bangwe****NAANE: 'MMAPULE' – BP Lekome****LEBOKO: 'KGOSI MOLEFI K PILANE' – Seboni MOM le EP Lekhela**

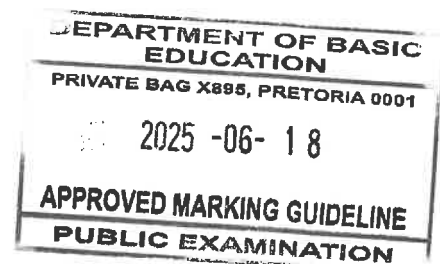
- 15.1 Ke monnaabona/ke bomogoloe. (1)
- 15.2 Sengwe le sengwe se sentle se ne se tshwanetse bomogoloe fela.
Dikakanyo tse dintle, lerato le diaparo tse dintle, ditlhako le tse dingwe e ne e le tsa bomogoloe.
Mmapule e ne e le yo o dirang motshegare otlhe a le esi, go se yo o mo tlang thuso.
(Di le PEDI fela). (2)
- 15.3 O ne a batla gore mongwe wa barwadie e nne ena yo o nyalwang ke kgosi/o ne a tshaba gore fa Mmapule a ka ya moletlong morwakgosi a ka tlhophisa ena ka a ne a le montle go gaisa bomogoloe. (2)
- 15.4 Nnyaya - gonne tiro e nna bonolo fa e tshwaraganetswe/go dira go thusa motho go ithuta tiro/bana ba tshwanetse go tsewa ka go lekalekana.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 15.5 Go nna le boutlwebotlhoko go dirile gore a fetole maleka(makgasa) a ga Mmapule mme a nna montle go mo kgontsha go ya moletlong mme ditiragalo tsa tswela pele. (2)
- 15.6 E ntshusumeditse gore ke itse gore bana ba a tshwana, mme ke se ba kgetholole/go nna le lerato le le lekanang mo baneng ka e le madi a a se nang molato.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 15.7 Ke ne ke tlaa boifa gonne mme a sa ntetlelela go tsamaya/ke ne ke tlaa ya gonne le nna ke batla go nyalwa.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

'KGOSI MOLEFI K PILANE' – MOM Seboni le EP Lekhela

- 15.8 Poko ya segologolo.
Ga e a kgaogangwa ka ditemana/e dirisa mainamafatshwa/e boka kgosi/e na le tlotlofoko e thata.
(E le NNGWE fela.) (2)
- 15.9 Seingwaeng a Lekanyane (1)
- 15.10 Nataala/Kapa/Kiriisetoropo/Tlhabane. (1)

Molapo G. Mphahlele *Phetla*

- 15.11 O batla gore a leke go rarabolola dikgwetlo tse di leng teng mo motseng wa gagwe/a lolamise molao le ditsamaiso/a tlose sengwe le sengwe se se sa amogeleseng mo motseng. (2)
- 15.12 Neeletsano – ke e lemogile ka gore mafoko a a feleletsang mola wa 1 e leng 'ke mogolowe' a simolola mola wa 2. (2)
- 15.13 Dikhuti di katelwe/di khurumetswe ka mmu. (2)
- 15.14 Mmaagwe Mmapule o iphatlalaletsa boitumelo ka go se tshole bana ka go lekana/fa Kgosi Pilane a lebagane le tiro ya go bopa morafe wa gagwe ka go kgobokanya ba ba phatlhaletseng. (2)

[25]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 25**

Molapo G. M. Rebate *Phetla*

KAROLO YA C: TERAMA**POTSO 16: POTSO YA TLHAMO****MATSAPA DI A TSAYA KAE? – SS Mokia**

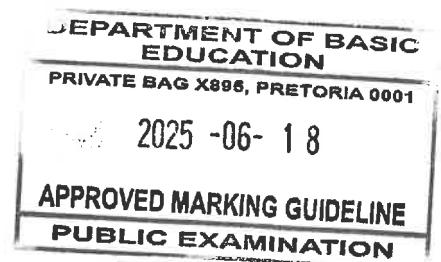
ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Go nna pelotshetlha ke go sa kgotsofalele se o nang le sona gammogo le go eletsa dilo tsa ba bangwe.
- Ke boammaaruri gore bopelotshetlha bo faposa batho mo go se ba tshwanetseng go se dira mme ba latlhegelwe.
- MmaTšhatšhi e bong mmaagwe Kgabele gammogo le mogolowe moswi e bong Monyana, ba tlhakatlhakanya dilo ka ntlha ya botswapelo jwa bona mo dilong tse di sa ba lebanang.
- Kgabele ke mosadi yo o tswetsweng ke bogadi le fa lenyalo la gagwe le ise le ketikiwe, fela dikgomo tsa gagwe tsona ba di amogetse tsotlhe. Se, se kaya fa e sa tlhole e le wa bona gonne ba jele dikgomo tsa bogadi jwa gagwe.
- O kopana le kotsi ya go thulwa ke bese a itsamaela fa thoko ga tsela. Dikgogakgogano magareng ga malapa a mabedi a, di tlholwa ke bopelotshetlha jwa madi a a tshwanetsweng go duelwa a inšoreense.
- MmaTšhatšhi le morwadie Monyana ba bona fa go le matshwanedi gore a bolokelwe mo lapeng la gaabo ka ba bona madi a tsile go ba tswa diatleng, mme Nkele mmatsalaagwe Kgabele o tsile go nna motho.
- Ka ntlha ya madi a a tshwanetsweng go duelwa a, MmaTšhatšhi le morwadie ba ya go itsise Nkele kgang ya gore Kgabele o tshwanelwa ke go bolokelwa kwa gaabo ka a ne a adimilwe, mme a sa tsewa semolao.
- Go nna le kgogakgogano ya gore setopo se fitlhiwa ke mang ka ba batla go ungwelwa mo mading a inšoreense.
- MmaTšhatšhi le morwadie Monyana, ga ba dumelane le dikakanyo tsa ga Nkele tsa gore Rraesebo a fitlhe mosadi wa gagwe ka ntlha ya maitlhommo a bona e le ka ga madi a poloko.
- Megagaru ya ga Monyana le mmaagwe e dira gore ba fatlhwe ke nnete, mme ba ithamake ka gore moswi ga a tswa kwa lapeng ka lesira le lebolomo, ntswa ba itse gore ka Setswana fa bogadi bo dule go kaiwa fa motho a nyetswe.
- Raesebo ena o ikaegile ka gore mosadi ke wa gagwe ka a ntshitse bogadi, a tswa kwa ga Mmagiseterata gammogo le Kgabele, e bile ba na le setefikeite sa nyalo.
- Raesebo le mmaagwe ba fetsa ka gore Kgabele o tswela mo matikiring a ba ntseng ba nna mo go ona mo dikgweding tse tlhano tse di fetileng.
- MmaTšhatšhi o kopa kgakololo mo go kgaitšadie, mme o mo lemosa phoso e a e dirileng gonne moswi le fa a sa direlwa moletlo, fela o nna kwa ga gagwe e bile o fetotse sefane.
- Morago ga kgakololo e, ba ipata ka matikiri a moswi a nnang mo go ona e le mooki ntswa kgankgolo e le madi a ba a tswelang pelo.

Moleane G. M. Rebate

- Fa Motšhankane a se na go tsamaya ba lemoga fa madi a ba dule dinaleng, mme ba ikaelela go a senya gore Nkele le morwae ba sale ba se na sepe. Ba ikaelela go tlhophela lekase le le tlhwatlhwagodimo gore babogadi le bona ba se ka ba bona madi ao. Se ke tatlhegelo ya ga Rraesebo ka Monyana o tlhophela lekase la madi a a kwa godimo, R4 700,00. Ga a tshwenyegela sepe gore Kgabele o na le monna le bana ba ba tshwanetseng go sala ba tlhokomelesegele.
- Bopelotshetlha jwa ga MmaTšhatšhi le morwadie bo ba lebatsa gore moswi o ne a nna mo matikiring, mme ba senya madi a a ka bong a thusa monna le bana ba gagwe ka ntlha ya go tswa pelo mo dilong tse di sa ba lebaganang.
- Ruri ke nnete gore bopelotshetlha, bo faposa batho mo go se ba tshwanetseng go se dira, mme batho bangwe ba latlhegelwe.

[25]

McLeroke G. M. Rebate *Phetla*

POTSO 17: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**MATSAPA DI A TSAYA KAE? – SS MOKUA**

- 17.1 Kwa ga Ramoopampa/kwa ntlong e e fa sekhutlong. (1)
- 17.2 Ke go longwa ke ntšwa ga ga Seponono. (1)
- 17.3 Seponono o ne a okangwe ke mosimane
A mo ngaparetse jaaka borekhu bo ka ngaparela motho diatla. (2)
- 17.4 Go nna ditlhong – o a swaba fa mmaagwe a bolelelwa ditiro tsa gagwe/a
ikotlhaela ditiro tsa gagwe. (2)
- 17.5 Ke ne ke tshasetswe ke dinokwane.
Di ntseetse madi le diaparo tsotlhe.
Rra o se ka wa mpotsa dipotso di le dintsi. (3)
- 17.6 Ke ne ke tlaa fuduga gonne go se sepe se nka se dirang.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 17.7 Go nna matlhomantsi go ka tsenya motho mo kotsing/go ka tlholela motho
malwetse/go bua maaka ga go a siama go ka tlholela motho mathata .
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- LE**
- 17.8 Nnaniki (1)
- 17.9 Gonne o godile ga a sa kgona go itirela.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 17.10 MmaMoremi (1)
- 17.11 E nne motho yo o nang le maikarabelo.
E nne motho yo o tswang kgakajana. (2)
- 17.12 Go batlela ba lelapa la ga Moremi modiri yo o maleba yo o nang le ditlhokego
tse ba neng ba di batla go ba thusitse go ya tirong ka phuthulogo mme
ditiragalo tsa tswela pele. (2)
- 17.13 Ee - a nyalana le sona gonne Moremi o ne a sa tshwane le banna ba ba
ratanang le badiri ba bona (2)
- 17.14 Ee - go siame ka mongwe le mongwe a itseela ditshweetso go ya ka se se mo
siametseng.
Nnyaya - ga go a siama gonne baaki le bona ba leka go fokotsa botlhokatiro
mo nageng/Ga se baaki botlhe ba ba boulelang fa badiri ba setse le banna ba
bona. (2)

(2)
[25]

POTSO 18: POTSO YA TLHAMO**GA SE LORATO – MJ Magasa**

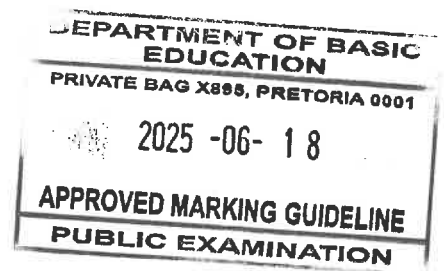
ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Go nna pelotshetlha ke go sa kgotsofalele se o nang le sona gammogo le go eletsa dilo tsa ba bangwe.
- Ke boammaaruri gore bopelotshetlha bo faposa batho mo go se ba tshwanetseng go se dira mme ba latlhegelwe.
- Ditiragalo mo terameng e, di tlhakatlhakangwa ke Motsamai ka ntlha ya bopelotshetlha jwa gagwe le go sa kgotsofalele se a nang naso. Motsamai ke monna wa lelapa la bana ba le babedi e bong Lesego le Emang. Bopelotshetlha jwa gagwe jwa go robala digoba kwa makgarebeng a gagwe bo dira gore a latlhegelwe ke go tihoka go direla bana ba gagwe, tlotlo le kgolagano le bona.
- O na le mosadi mme le fa go ntse jalo o sa ntse a na le kgatlhego mo meseseng. Go nna matlhomantsi ga gagwe, go dira gore a tlhoke maikarabelo mo lelapeng la gagwe, mme a direle malapa a dinyatsi tsa gagwe ntswa bana ba gagwe ba latlhegelwa ka ba sotlega.
- Ka ntlha ya bopelotshetlha le go sa kgotsofalele ga gagwe, o ratana le Angeline, kwa ntle ga lenyalo. Motsamai o agela Angeline ntlo, mme a kobiwa morago ga go e reka, se, ke tatlhegelo ka ena a se na ntlo, kwa ga gagwe e le kurwana.
- Angeline le ena o pelotshetlha ka ntlha ya fa a dira, a ka kgona go ithekela ntlo le fenitshara e a neng a e batla go tswa mo go Motsamai.
- Ka ntlha ya go tswa pelo ga ga Motsamai, o ne a boa gape a ratana le Suzan, yo le ena a neng a mo ratela dithoto, mme morago ga gore a mo rekele bene le go mo agela lebenkele, le ena o a mo koba. Motsamai o latlhegelwa ke madi a a dirisitseng mo go Suzan.
- Suzan le ena o pelotshetlha ka ntlha ya fa a ne a kgona go ithekela dithoto pele ga kopano ya gagwe le Motsamai.
- Go se kgotsofaleng go ga ga Motsamai, go mo kopanya gape le Gladys. Fa a fetsa go mo tlhabololela ntlo le go mo epela metsi, monna wa gagwe Kefentse o mo ntsha mo lelapeng la gagwe. O mo duedisa dikete di le lesome tsa diranta, ka ntlha ya fa a ntse a nna fa ga gagwe ena a se teng. Se ke tatlhegelo ya madi e Motsamai a itemogelang yona.
- Gladys o ratana le Motsamai ntswa a nyetswe, mme se se bontsha go sa kgotsofalele se a nang le sona.
- Kefentse le ena o megabaru gonne o duedisa Motsamai madi a gore o ntse a dula mo ga gagwe, ntswa a mo tlhabololele marulelo a ntlo le go mo epela metsi.
- Megabaru ya go dirisa dikoloi tsa puso ka mo go sa tshwanelang ka teng, e dira gore Motsamai a latlhegelwe ke madi a diphešene ka a tshwanelwa ke go duelela dikoloi tse a thutseng ka tsona.
- Fa a boela gae jaana, bana ba gagwe ba rutegile, mme ga ba mmone ka sepe ka ntlha ya fa a paletswe ke go ba godisa. Ba kaya fa ba sa batle gore a boele gae, ka a tlile go ba jela madi ntswa a paletswe ke go ba godisa. Se, ke maungo a a tlholwang ke bopelotshetlha jwa ga Motsamai.

Molawo S. Mphahlele

- Tsotlhe tse, di diragalela Motsamai ka ntlha ya go se kgotsofalele se a nang naso, mme a lelela dilo tse di kgakala nae ntswa a na le mosadi yo a rileng o mo rata ka la o ka swa nka go ja.
- Ruri ke nnete gore bopelotshetlha, bo faposa batho mo go se ba tshwanetseng go se dira, mme batho bangwe ba latlhegelwe.

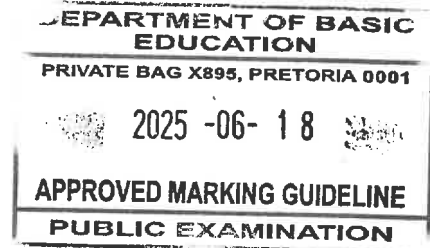
[25]

Molebo G. M. Rebate

Kwalololo e ileditswe

Phetla

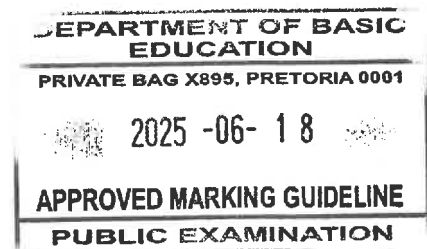
POTSO 19: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**GA SE LORATO – MJ Magasa**

- 19.1 Kwa ga *Suzan*. (1)
- 19.2 Ke gore Motsamai a se tlogele tiro jaaka ba dumelane/a itebatse tsholofetso ya gagwe. (1)
- 19.3 Gore a bule matlho ka botshelo bo le bokete.
O ba leketse botshelo ka go ba agela lebenkele gore fa a swa, ba ise ba dire, ba sale ba nna le sa go ba ruta.
Rre yo ba mmonang yo ga se gore a ka ba siamela go le kalo.
Motho ga a itsiwe e se naga.
(Di le THARO fela.) (3)
- 19.4 Sa lenyatso/sa go tlhoka tlotlo gonne o bua ka ga Motsamai jaaka o ka re o bua ka thaka ya gagwe. (2)
- 19.5 O mo tlabololetse marulelo.
O mo epetse metsi. (2)
- 19.6 Ke ne ke ka mo tlogela mme ke ikele gae gonne ke batla kagiso/ke ne ke ka itshoka gonne ke ikanne fa pele ga moruti le phuthago gore re tlaa kgaogangwa ke loso/ka ke lailwe gore lenyalo le a itshokelwa.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 19.7 Ke ithutile gore sesafeleng se a bo se tlhola/khutsanyana e e sa sweng e letile monono/yo o simololang ka botlhoko o feleletsa ka monate.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- LE**
- 19.8 Ke Gadifele (1)
- 19.9 Gonne a thaloganya maemo a lelapa la gagwe a go se tlhokomelwe ke mogatse/o na le pelo ya go thusa. (2)
- 19.10 Ka ga Motsamai. (1)
- 19.11 A kutlobotlhoko - o seka dikeledi/o a sunetsasunetsa. (2)
- 19.12 Boitshoko jwa gagwe bo dira gore a se tlogele Motsamai le fa a ne a lala digoba e bile a sa tlhokomele bana mme se, sa dira gore ditiragalo di tsewelele pele. (2)

Molebo G. M. Sebata

- 19.13 Ee - a nyalana le sona gonne Motsamai ga a bontsha mosadi le bana ba gagwe lerato la rralapa/ maitsholo a gagwe a go tsamaya a ratana le basadi ba bangwe ntswa a nyetse a bontsha fa a se na lorato la nnete mo go Gadifele. (2)
- 19.14 Ee go siame - ka gore ngwana o godisiwa ke setšhaba/ ngwana sejo o a tlhakanelwa. (2)
Nnyaya ga go a siama - ka ba na le rraabo yo o tshwanetseng go tsaya maikarabelo mo tlhokomelong ya bana ba gagwe. [25]
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 25
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO: 80

Molethe G. M. Rebate

KAROLO YA B LE C: RUBORIKI YA TLHATLHOBO YA DITLHAMO TSA DIKWALO: PADI LE TERAMA [25 MADUO]

Ditshoko	Phithhelelo ka dinaledi	Phithhelelo ka matsetseleko	Phithhelelo ka tekano	Phithhelelo e e tihaelang	Ga a fithhelela
DITENG	12-15	9-11	6-8	4-5	0-3
<p>- Thanolo e e tseletseng ya sethogo</p> <p>Tsibogelo e e tseletseng sethogo ka dinaledi: 14-15</p> <p>-Tsibogelo e e tseletseng sethogo ka manonthotho: 12-13</p> <p>-Motselsetsele o o itumedisang wa dintlha tsa ngangisano, di tshagediwa ka botlalo</p> <p>-Go tihaloganya mofutakwalo le sethangwa go go manonthotho</p> <p>15 MADUO</p>	<p>-O bontsha go tihaloganya, gape o ranotse sethogo sentle</p> <p>-Tsibogelo e e lekalekanang ya dintlha tse di tseletseng sethogo</p> <p>-Dintlha tse di utwalang tsa ngangisano, fela ga se tsothe tse di tshageditsweng jaaka go ne go tshwanetse</p> <p>-Go tihaloganya mofutakwalo le sethangwa go a bonala</p>	<p>-Thanolo ya sethogo e e mo magareng,</p> <p>-Go na le dintlha dingwe tse dintle tse di tseletseng sethogo</p> <p>-Dintlha dingwe tsa ngangisano di tshageditswe, mme fela bosupi ga bo dumelesege ka metlha</p> <p>-O tihalogantse bonthabongwe jwa mofutakwalo le sethangwa</p>	<p>-Thanolo e e tihaelang ya sethogo</p> <p>-Go dintlha di le mmalwa tse di tseletseng sethogo</p> <p>-Dintlha tsa ngangisano tse di maleba di dinnye thata</p> <p>-Go tihaloganya mofutakwalo le sethangwa go gonnye thata</p>	<p>-Sethogo ga se tihalogangwe</p> <p>-Maiteko a a bokoa a go araba potso</p> <p>-Dintlha tsa ngangisano ga di maleba gothehele</p> <p>-Morutwana ga a kgona go tihaloganya mofutakwalo kgotsa sethangwa</p>	
KAGEGO LE PUO	8-10	6-7	4-5	2-3	0-1
<p>-Kagego e e lomaganeng ka kelelo ya dintlha tsa ngangisano e agegile sentle</p> <p>-Matseno le bokhutlo di manonthotho</p> <p>-Puo, segalo le setaele di supa kgolo, di a kgathisa, di nepagetse</p> <p>10 MADUO</p>	<p>-Kagego e e tlhamaletseng le kelelo e utwalang ya ngangisano</p> <p>-Matseno, bokhutlo le ditemana dingwe di rulagantswe sentle ka tomagano</p> <p>-Bogolo puo, segalo le setaele di nepagetse go le gontsi</p>	<p>-Go na le bosupi jwa kagego, kelelo ya ngangisano e a tihaloganyega le go lomagana fela e na le diphoso</p> <p>-Matseno, ditemana le bokhutlo di eta di tlhoka tomagano</p> <p>-Diphoso di le mmalwa tsa puo, segalo le setaele tse di nepagetseng go le go ntsi</p>	<p>-Kagego e supa thulaganyo e fosagetseng e bile kelelo ya dintlha tsa ngangisano ga e a rulaganngwa sentle</p> <p>-Matseno, ditemana le bokhutlo di fosagetse.</p> <p>-Diphoso tsa puo, segalo le setaele tse di seng maleba di bonala thata</p>	<p>-Go thokagala ga kagego e lolameng go kgoreletsa kelelo ya ngangisanogothethelele</p> <p>-Matseno, ditemana le bokhutlo ga di a lomagana gothehele</p> <p>-Diphoso tsa puo, segalo le setaele se se fosagetseng thata di tlhola sethangwa se se sa atlegang</p>	

- Dipharologanyo magareng ga maduo a Kagego, Puo le Diteng di se fete dielo tse PEDI.
- Karabo ya boithamede e abelwe 0 la Diteng le 0 la Puo le Kagego.